

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
CELJE

Oddelek za kmetijsko svetovanje
Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje
tel. 03 425 55 14 fax 03 425 55 30

Osnove tehnologije pridelave rdeče pese (*Beta vulgaris* ssp. *vulgaris* var. *conditiva*)

Rdečo peso, znano pod imenom jedilna ali solatna pesa, gojimo zaradi odebeljeno in različno oblikovanega korena. Po obliki korenov ločimo okrogle, podolgovate, vretenaste in valjaste. Kolikšen del korena se razvije v zemlji ali nad ravnino tal, je odvisno od sorte lastnosti.

Barva korena je lahko od rumenkaste do rjavo rdeče.

Seme in sorte

Semena rdeče pese so dejansko plodovi, v vsakem pa je več pravih semen.

Pri rdeči pesi poznamo več sort, ki jih delimo po zgodnosti. V zgodnje z rastno dobo 80 - 100 dni, srednje zgodnje: 120 - 140 dni, pozne: 150 - 175 dni.

Sorte se med seboj ločijo po obliki korena na okrogle, podolgovate, ploščate in cilindrične. Najpogostejše sorte v pridelavi so okrogle in podolgovatih oblik.

Opis nekaterih najpogostejših sort in hibridov v pridelavi v Sloveniji:

'Kestrel'

Sorta, ki jo v Sloveniji zastopa in prodaja Semenarna Ljubljana d.d., Dolenjska cesta 242, Ljubljana. Odlikuje jo visoka vsebnost sladkorjev in hitra začetna rast po vzniku. Daje izenačen pridelek okroglih korenov intenzivne rdeče barve in značilnega sladkastega okusa. Do pobiranja potrebuje od 80 do 85 dni po setvi. Primerna za svežo uporabo, za predelavo in daljše skladiščenje korenov.

'Cardeal'

Sorta, ki jo v Sloveniji zastopa in prodaja Semenarna Ljubljana d.d., Dolenjska cesta 242, Ljubljana. Odlikuje jo visoka vsebnost sladkorjev in pokončna rast listov, je delno odporna na cerkosporo. Do pobiranja potrebuje do 75 dni po setvi. Primerna za svežo uporabo in za predelavo.

'Akela'

Sorta, ki jo v Sloveniji zastopa in prodaja Agroprom d.o.o, Barletova cesta 4, Medvode. Sorta daje okrogle in na prerezu temno rdeče korene, ki imajo sladek okus. Sorta ima veliko listne mase in je primerna za strojno pobiranje),

'Larka', 'Libero', 'Mona Lisa', 'Carillon'

So sorte, ki jih v Sloveniji zastopa in prodaja Agroprom d.o.o, Barletova cesta 4, Medvode. Vse razen sorte 'Carillon' imajo okrogle korene. Za sorto 'Mona Lisa' so značilni drobnejši in manjši koreni.

'Bikor'

Sorta, ki jo v Sloveniji zastopa in prodaja Agrocasol d.o.o., Slovenska cesta 5, Ljubljana. Sorta oblikuje okrogle in temno rdeče koren. Je zelo rodna in primerna za predelavo.

'Rocket'

Sorta, ki jo v Sloveniji zastopa in prodaja Agrocasol d.o.o., Slovenska cesta 5, Ljubljana. Sorta oblikuje podolgovate oziroma cilindrične in temno rdeče korene. Daje visok in dober pridelek primerna za predelavo, saj je primerna za rezanje na kolute

'Boro F1'

Hibrid, ki ga v Sloveniji zastopa in prodaja Agrocasol d.o.o., Slovenska cesta 5, Ljubljana. Koreni so okrogli in temno rdeči. Ima močno listje in je odporna proti cercospori in alternariji.

Vzgoja sadik

V zavarovanih prostorih, ogrevanih ali delno ogrevanih sejemo semena rdeče pese od februarja – marca v setvene plošče. Spomladi presajamo mlade sadike, ko dosežejo do 10 cm višine. Za presajanje sadik je pomembno, da so sadike vzgojene z grudico ter da pri sajenju in puljenju, ne poškodujemo korenin.

Sadike vzgajamo tudi v primeru bolj poznih zasnov posevka na njivi ali v primerih sajenja sadik po spravi žit ali zgodnjega krompirja konec junija in v začetku julija.

Direktna setev

Rdečo peso sejemo ročno ali s sejalnicami. Ponavadi jo sejemo od začetka aprila do konca julija.

Poraba semena je 3 - 10 kg/ha, odvisno od zelene gostote posevka.

Globina setve je 2 - 4 cm.

Sadilna razdalja je odvisna od bujnosti sorte, načina in namena gojenja. Ponavadi jo posejemo na medvrstno razdaljo vsaj 30 cm in v vrsti na 10, 8 ali 5 cm narazen. Možna je tudi gostejša setev (npr. 20 cm med vrstami) v primeru, da nam to dopuščajo stroji za setev, oskrbo posevkov in spravo pridelka. Od razdalje med in v vrsti oziroma od števila rstalin na m² je odvisno koliko bodo težki korenin

Kolobar

Rdeča pesa je korenovka, ki jo sejemo ali sadimo na drugo ali še bolje tretjo poljino, kjer smo nazadnje gnojili z organskimi gnojili vsaj dve leti pred tem. Sama sebi lahko sledi po premoru vsaj 3 ali 4 let. Večina zelenjadnic so dobri sosedje rdeče pese in sicer: solata, čebula, fižol, koleraba, kumare. Slab sosed je špinača.

Gnojenje

Rdeča pesa potrebuje za pridelek 40 t/ha 200 kg N, 62 kg P₂O₅, 320 kg K₂O, 30 kg MgO in 43 kg CaO vse na hektar. Poleg navedenih hranil rdeča pesa potrebuje tudi bor (B).

Ker je rdeča pesa korenovka, pred setvijo ali sajenjem sadik rdeče pese ne gnojimo s svežim hlevskim gnojem, lahko pa uporabimo dobro preperel in kompostiran kompost ali ustrezno mineralno gnojilo.

Druga agrotehnična dela v vegetaciji

Posevek po setvi zavarujemo pred veliko zapleveljenostjo z uporabo herbicidov ali mehansko (okopavanje, pletje). Pri okopavanju pazimo, da ne poškodujemo korenin. Posevek Rdeče pese je treba po vzniku prerediti na željeno gostoto.

Namakanje

Ustrezno vlažna tla so zelo pomemben faktor že ob setvi oziroma ob sajenju. Pesa sicer oblikujem globok koreninski sistem, a brez ustrezne vlage že na začetku, korenin ne uspe

oblikovati dovolj globoko v tla. Zato obstaja možnost, da v sušnih pogojih večino koreninskega sistema oblikuje bolj površinsko. Da bi pospešili oblikovanje korenin v ustreznem obsegu in dovolj globoko v tleh, je priporočljivo ob pomanjkanju talne vlage namakati. Z namakanjem dodamo največ do 20 l /m² na dan.

Varstvo rdeče pese

Pleveli:

- Mehanično zatiranje,
- za zatiranje enoletnega in večletnega plevela: Fusilade forte (0,8 – 1,5 l/ha odvisno od vrste plevela; pripravek uporabimo po presajanju, po predhodni medvrstni obdelavi tal)..

Bolezni:

- Pesna listna pegavost (*Cercospora beticola*): uporaba tolerantnih kultivarjev; za člane KGZS je dovoljena uporaba pripravka Quadris (1,0 l/ha),
- Pesna plesen (*Peronospora schachtii*): širok kolobar, uporaba zdravega in razkuženega semena,
- Pesna pepelovka (*Erysiphe betae*): Močljivo žveplo (0,2 – 0,4%).

Škodljivci:

- Listne uši (*Myzus persicae*, *Aphis fabae*): uporaba vlaknatih prekrivk s katerimi preprečimo dostop škodljivcev do gojenih rastlin; Raptol koncentrat (10 l/ha),
- Polži (Gastropoda): uničevanje plevelov, košnja zarasti, postavitve vab in mehanično zatiranje, trošenje apna in pepela v trakovih na mestih prihoda polžev v posevek; Ferramol (5 g/m²), Carakol (7-10 kg/ha), Terminator vaba za polže (7-10 kg/ha), Agrosol B-polžomor (7-10 kg/ha), Arion+ (7-10 kg/ha).

Spravilo in skladiščenje

Pridelek rdeče pese začnemo pospravljati, ko je premer zadebeljenih korenov 3 do 3,5 cm (za predelavo) oziroma 5 do 10 cm za prodajo na trgu. Za oskrbo v zimskem času pridelek rdeče pese skladiščimo v ustreznih skladiščih, kletih in zasipnicah s primerno mikroklimo. Pri spravilu rdeče pese pazimo, da ne poškodujemo korenov (gomoljev). Listov ne režemo, temveč jih samo odvijemo (odtrgamo) tako da ostane vsaj 1 – 2 cm peclja.

Uporaba rdeče pese

Predelava: Vlaganje, stiskanje soka.

Uporabna vrednost: Rdeča pesa je vsestransko uporabna vrtnina, užitna sta tako koren kot tudi listje.

Pripravil:

Igor ŠKERBOT, univ. dipl. inž. agr.,
Svetovalec specialist II,
(za poljedelstvo, vrtnarstvo in okrasne rastline)

Viri:

J. Osvald, M. Kogoj – Osvald, Pridelovanje zelenjave na vrtu, Ljubljana, Kmečki glas, 1994

M. Pušenjak, Zelenjavni vrt, Ljubljana, Kmečki glas, 2007

Tehnološka navodila za integrirano pridelavo zelenjave 2011, MKGP